

Otázka: Zahraničně-obchodní politika státu

Předmět: Ekonomie a účetnictví

Přidal(a): Klára Cornelly

Zahraničně-obchodní politika státu – nástroje zahraniční politiky, komparativní výhody a nevýhody ČR, hlavní mezinárodní finanční instituce, Evropská unie

Zahraniční obchod - obchod s jinými zeměmi je směna, kterou provádějí právnické i fyzické osoby přes hranice daného státu s fyzickými a právnickými osobami jiného státu

Předmět obchodu:

Zboží - spotřební statky, hmotné kapitálové statky (investiční majetek, suroviny)

Služby - pojištění, bankovní služby, jiné služby (doprava, opravy, kontrola, propagace, skladování, leasing)

Práva - licence, chráněné vzory, autorská práva

Význam mezinárodního obchodu:

Ekonomický - úspora výrobních faktorů (práce, přírody, kapitálu), která se projeví v úspoře nákladů

Politický - vzájemný obchod zvyšuje přátelské vztahy mezi státy a zvětšuje vzájemnou závislost, což je mírovým faktorem

Kulturní - poznávání způsobů života v jiných zemích, jejich kultury, umění, ideologii

Formy zahraničního obchodu:

Export - vývoz, prodej výrobků nebo služeb do zahraničí (všechny země)

Import - dovoz, nákup výrobků nebo služeb ze zahraničí (všechny země)

Reexport - vývoz dovozu, nákup výrobků v zahraničí a jejich prodej v nezměněném stavu do dalších zemí

Důvody reexportu:

Obchodně politické překážky - mezi státem, ve kterém se zboží nakoupí a státem, kam se zboží prodá, mohou být vysoká cla, množstevní omezení, zákazy dovozů a vývozů

Kompletace vývozů reexportéra - reexportem může podnik kompletovat sortiment svých výrobků s výrobky dovezenými a tím podstatně rozšířit svou nabídku

Ekonomické - nákupy ve velkém umožní reexportérovi dosáhnout nižších cen a prodej do dalších zemí za vyšší ceny

Vrcholné bilance:

Obchodní - zachycuje hodnotu vývozu a dovozu zboží a služeb, předpokladem je hlášení z celnice i přechodu zboží přes hranice

Platební – zachycuje vztah mezi peněžními příjmy ze zahraničí a peněžními výdaji do zahraničí, bilanci sestavuje ČNB podle systému Mezinárodního měnového fondu

Zahranichně obchodní politika – vnější hospodářská politika se zabývá zahraničně obchodními vztahy s cílem zabezpečit vnější ekonomickou rovnováhu (mezi exportem a importem by neměly být velké rozdíly)

Cíle vnější hospodářské politiky:

- maximální úsilí o vyrovnání platební bilance (respektive její část bez účtu rezerv)
- dosažení vnitřní rovnováhy
- nízká míra zadluženosti
- určitá míra investic

Nositelé vnější hospodářské politiky – centrální banka, vláda ministerstvo financí, průmyslu a obchodu a zahraničních věcí, proexportní instituce = česká exportní banka, světová obchodní organizace, světová banka, mezinárodní měnový fond

Společná obchodní politika – soubor zásad, opatření a nástrojů, kterými je realizována obchodní politika EU

Základní nástroje:

1. **cla** – určitá peněžní dávka, která se platí při přechodu zboží přes hranice, výše cla je dána celním sazebníkem
2. **dovozní kvóty** – omezují množství dodávaného zboží
3. **exportní omezení**
4. **antidumpingová opatření** – ekonomická ochranná opatření proti konkurenci nízkými cenami (objeví se nový supermarket, který chce proniknout na trh, a proto bude chtít přilákat zákazníky přehnaně akčními cenami – velmi nízké za daně zboží, např. televize za 3000 Kč aj. ostatní by tímto bez této ochrany zkrachovali)

Společná měnová politika - mezníkem ve vývoji měnové politiky se stalo podepsání Maastrichtské smlouvy (1992) - členské země se zavázaly, že zavedou společnou měnu s tím, že postupem času budou národní měny zcela zrušeny.

V souvislosti se společnou měnovou politikou funguje Systém evropských centrálních bank, celý systém je řízen evropskou centrální bankou.

Absolutní výhoda:

- nižší náklady a vyšší produktivita práce vedou k výrobě určitého výrobku za nižší cenu než v ostatních státech - tzn. Že jí lze definovat jako schopnost produkovat statky či služby s nejnižšími náklady a co nejefektivněji (tedy při porovnání výstupů versus vstupů)
- pro ostatní státy je potom ekonomičtější zboží dovézt než ho vyrábět drah

Komparativní výhoda:

- říkáme jí také „poměrná“ nebo srovnávací
- souvisí s omezeností výrobních zdrojů (faktorů) každé země
- pro zemi je výhodné vyrábět produkci, u které dosahuje ve srovnání s ostatními zeměmi co největší absolutní výhodu a ostatní výrobky dovážet
- pokud se země při daných zdrojích soustředí na výrobu takového výrobku, kde ve srovnání s ostatními zeměmi dosahuje větší absolutní výhody (nejnižší náklady) a jiné zboží (ve kterém sice také dosahuje absolutní výhodu ale menší) bude dovážet, bude to pro ni i pro jejího mezinárodního obchodního partnera výhodnější
- určité zboží se dají produkovat jen v některé zemi světa - tyto země mají monopol a klimatických podmínek oproti ostatním zemím
- některé země jsou schopné dosahovat při výrobě zboží nižší náklady, a tím mohou nabídnout při mezinárodním obchodu lepší cenu (pracovní síla v rozvojových zemích, automatizace v Japonsku)

Charakteristika ČR:

- po roce 1989, kdy se otevřel trh ČR, firmy se dostaly do prostředí přímé konkurence
- do té doby pracovaly podniky v socialistické řízené ekonomice a nemusely se zabývat prodejem zboží
- pokud podnik vyrobil zboží podle plánu měl zajištěný zdroj příjmů v rámci přerozdělení státního rozpočtu
- v tržním hospodářství není rozhodující vyrobit, ale prodat
- při přechodu na tržní hospodářství se výrazně projeví výhody a nevýhody v trhu a struktuře podniků v ČR

Komparativní výhody a nevýhody ČR – hodnocení komparativních výhod ekonomiky je vždy relativní, neboť odpovídá určitému vývojovému stádiu, dosaženým přírodním a ekonomickým podmínkám v dané zemi v relaci k mezinárodnímu prostředí

Komparativní výhody ČR:

1. **Bohatý přírodní reliéf** – umožňuje využití turistického ruchu, ten nebyl příliš rozšířen, byl zaměřen hlavně na rekreaci pracujících v rámci ROH, což pro firmy zabývající se turistikou nebylo ziskové
2. **Tranzitní poloha ČR** – leží uprostřed Evropy. Je zde relativně blízko do všech zemí, přes ČR se uskutečňuje velké množství tranzitní dopravy, v případě dostatečného rozšíření a zmodernizování dopravní infrastruktury to může přinést velké zisky
3. **Bohatý výskyt minerálních vřidel** – rozvoj lázeňství
4. **Atraktivita architektonických a jiných kulturních památek pro cestovní ruch**
5. **vysoká úroveň vzdělanosti a kvalifikace pracovní síly**
6. **relativně nízká úroveň mezd a platů** – pouze relativní výhoda, poloha ČR uprostřed Evropy a nízké mzdy sice přitahují kapitál a tím výhodu, ale se stoupající životní úrovní (stoupající mzdy) se tato výhoda bude ztrácet. ČR se na tuto situaci musí připravit, ideální je přejít na výrobu zboží s vyšší přidanou hodnotou
7. **Podnebí mírného pásu** – u některých plodů výhoda, u některých nevýhoda
8. **vysoká úroveň zprůmyslnění** – výhoda i nevýhoda. Struktura průmyslu v ČR sice neumožňovala výrobu ve velkých sériích, ale v případě malosériové výroby se tyto firmy lépe přizpůsobují podmínkám trhu a výroby. Firmy jsou schopny rychle reagovat na

požadavky odběratelů. Rovněž zde existuje velké množství odborníků

Komparativní nevýhody ČR:

1. **Malá geografická rozloha ovlivňující nekomplexnost surovinové báze**
2. **Nedostatek domácího kapitálu** - vede k tomu, že modernizace, rozšíření případně vznik nových firem je závislý na cizím kapitálu, to znamená, že zisky z prodeje ve velké míře směřují do zahraničí. Pouze málo domácích firem je financováno vlastním kapitálem
3. **Nedostatečná konkurenceschopnost domácích výrobků na vyspělých trzích** - současný český trh nabízí dostatečné množství výrobků z dovozu, kterým mnohé české výrobky nemohou konkurovat. Jedná se hlavně o spotřební zboží, tyto firmy musí buď své výrobky modernizovat nebo úplně změnit sortiment výroby, obojí je finančně náročné a mnohé firmy proto ukončují výrobu. To vede k propouštění zaměstnanců, čímž se snižuje koupěschopnost obyvatelstva a to opět vede ke krachu mnoha firem
4. **Výrazné ekologické znehodnocení a ohrožení přírody** - ČR má relativně výborné podmínky pro turistiku. Hlavně rekreace v přírodě však byla ovlivněna zhoršenou ekologickou situací v ČR, byl zde preferován hlavně těžký průmysl a z důvodu konkurenceschopnosti se západem se šetřilo na ekologii. Po roce 1990 se situace výrazně změnila, mnoho podniku bylo uzavřeno a další byly nuceny upravit výrobní proces z hlediska ochrany životního prostředí

Komodity, které ČR nejvíce vyváží (2004) - stroje a přepravní zařízení přes 50%

- tržní výrobky tříděné podle druhů materiálu přes 22%
- různé průmyslové výrobky přes 11%

Komodity, které ČR nejvíce dováží (2004) - stroje a přepravní zařízení přes 42%

- tržní výrobky tříděné podle druhů materiálu přes 20%
- chemikálie přes 11%

Naší největší obchodní partneři jsou Spolková republika Německo a stále ještě Slovensko. Se zeměmi s bývalou centrálně plánovanou ekonomikou již činí obchod ČR asi 30%, přes 60%

obchodu s vyspělými tržními ekonomikami, zbytek tvoří rozvojové země.

K této otázce patří také:

[Mezinárodní organizace a instituce - maturitní otázka](#)